

SECȚIA A TREIA

CAUZA NISTORESCU ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 15517/03)

HOTĂRÂRE

Strasbourg

17 iunie 2008

Hotărâre definitivă

17/09/2008

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute la articolul 44 § 2 din convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Nistorescu împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din JOSEP CASADEVALL, președinte, ELISABET FURA-SANDSTRÖM, CORNELIU BÎRSAN, BOŠTJAN M. ZUPANČIČ, EGBERT MYJER, INETA ZIEMELE, LUIS LÓPEZ GUERRA, *judcători*, și SANTIAGO QUESADA, *grefier de secție*, după ce a deliberat în camera de consiliu, la 27 mai 2008, pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 15517/03 îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, doamna Eliana Nistorescu („reclamanta”), a sesizat Curtea la 18 martie 2003 în temeiul articolului 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („convenția”).

2. Reclamanta este reprezentată de Alexandra Pandrea, avocată din București. Guvernul român („Guvernul”) este reprezentat de agentul guvernamental, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. La 11 aprilie 2007, Curtea a hotărât să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu articolul 29 § 3 din convenție, aceasta a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

4. Reclamanta s-a născut în 1952 și locuiește în New York.

5. În 1950, statul a intrat în posesia unui bun imobil situat în București, Intrarea Prof. Iuliu Valaori nr. 4, compus din două apartamente.

6. Prin hotărârea din 30 aprilie 1999, Judecătoria București a admis acțiunea în revendicare a celor două apartamente menționate anterior, inițiată de reclamantă și V.R. împotriva statului.

Judecătoria a considerat că naționalizarea apartamentelor respective era nelegală și a dispus restituirea acestora de către consiliul local reclamantei și lui V.R. în calitate de coproprietari. Hotărârea a rămas definitivă prin nerecurare.

7. Prin decizia din 4 august 1999, Primăria Municipiului București a dispus restituirea apartamentelor reclamantei și lui V.R. Primăria a constatat, de asemenea, că cele două apartamente erau ocupate de soții B. și N., care le-au cumpărat în decembrie 1996, în temeiul dispozițiilor Legii nr. 112/1995.

8. La 30 decembrie 1999, reclamanta și V.R. au sesizat Judecătoria București cu o acțiune îndreptată împotriva Primarului General al Municipiului București și a soților B. și N. pentru anularea contractelor de vânzare-cumpărare încheiate între stat și aceștia din urmă. Acestea susțineau că naționalizarea era nelegală și că părțile contractante erau de rea-credință la momentul încheierii contractelor. Prin hotărârea definitivă din 30 septembrie 2002, Curtea de Apel București a respins această acțiune, pe motiv că respectivele contracte nu erau de natură ilicită și că din probe nu reieșea că părțile erau de rea-credință la momentul încheierii acestora.

9. După adoptarea Legii nr. 10/2001 din 14 februarie 2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, reclamanta a solicitat despăgubiri pentru pierderea bunului său, la valoarea de piață a acestuia, conform legii respective. Până în prezent, reclamanta nu a fost despăgubită.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNE RELEVANTE

10. Dispozițiile legale și jurisprudența internă relevante sunt descrise în hotărârile *Brumărescu împotriva României* [(GC), nr. 28342/95, CEDO 1999-VII, p. 250-256, pct. 31-33], *Străin și alții împotriva României* (nr. 57001/00, CEDO 2005-VII, pct. 19-26), *Păduraru împotriva României* (nr. 63252/00, pct. 38-53, 1 decembrie 2005) și *Tudor împotriva României* (nr. 29035/05, pct. 15-20, 17 ianuarie 2008).

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 1 DIN PROTOCOLUL NR. 1 LA CONVENȚIE

11. Reclamanta pretinde o atingere adusă dreptului său la respectarea bunurilor ca urmare a imposibilității de a beneficia de apartamentele a căror coproprietară a fost recunoscută printr-o hotărâre definitivă și irevocabilă. Aceasta invocă articolul 1 din Protocolul nr. 1 la convenție, redactat după cum urmează:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

A. Cu privire la admisibilitate

12. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul articolului 35 § 3 din convenție. De asemenea, Curtea observă că acesta nu prezintă niciun alt

motiv de inadmisibilitate și, prin urmare, îl declară admisibil.

B. Cu privire la fond

13. Guvernul își reiterează argumentele prezentate anterior în cauze similare.

14. Reclamanta contestă caracterul real și efectiv al sistemului de despăgubiri instituit de Legea nr. 10/2001, modificată prin Legea nr. 247/2005, subliniind că Fondul *Proprietatea* nu funcționează în mod efectiv.

15. Curtea a afirmat deja în numeroase cauze că încălcarea dreptului de proprietate al reclamantilor asupra bunurilor lor, vândute de către stat terților care le ocupau în calitate de chiriași, combinată cu lipsa despăgubirii la valoarea bunului, este incompatibilă cu dreptul la respectarea bunurilor, garantat de articolul 1 din Protocolul nr. 1 (*Străin* citată anterior, pct. 39, 43 și 59; *Porteanu împotriva României*, nr. 4596/03, pct. 35, 16 februarie 2006).

16. În speță, Curtea nu observă niciun motiv să se îndepărteze de propria abordare în cauzele citate anterior. Vânzarea de către stat a bunului reclamantei o împiedică, și în prezent, pe aceasta să beneficieze de dreptul său de proprietate recunoscut printr-o hotărâre definitivă. Curtea consideră că o asemenea situație echivalează cu o privare de proprietate *de facto* și constată că această situație persistă de peste opt ani, în lipsa oricărei despăgubiri.

17. Curtea reamintește că, la momentul faptelor, în dreptul intern nu exista nicio cale de atac eficientă, capabilă să ofere reclamantei o despăgubire pentru această privare (*Străin*, citată anterior, pct. 23, 26-27, 55-56; *Porteanu*, citată anterior, pct. 23-24 și 34-35). În plus, aceasta observă că, până în prezent, Guvernul nu a demonstrat că sistemul de despăgubire instituit în iulie 2005 prin Legea nr. 247/2005 ar permite beneficiarilor acestei legi să obțină, potrivit unei proceduri și unui calendar previzibile, o despăgubire în raport cu valoarea de piață a bunurilor de care au fost privați.

18. Prin urmare, a fost încălcat și se încalcă în continuare articolul 1 din Protocolul nr. 1.

II. CU PRIVIRE LA APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

19. Articolul 41 din convenție prevede:

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

20. Reclamanta solicită 487 100 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material, reprezentând valoarea de piață actuală a celor două apartamente în litigiu, a căror suprafață totală este de 324,88 mp. Aceasta prezintă, în sprijinul cererii sale, un raport de expertiză din septembrie 2007. Reclamanta solicită, de asemenea, 10 000 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

21. Guvernul constată că valoarea de piață a celor două apartamente este de 209 341 EUR și depune raportul de evaluare prezentat de un expert, redactat în noiembrie 2007. Guvernul adaugă că reclamanta este coproprietara celor două apartamente și că V.R. nu are calitatea de reclamantă în fața Curții.

În ceea ce privește prejudiciul moral pretins, Guvernul consideră că nu există nicio legătură de cauzalitate între suma solicitată cu acest titlu și pretinsa încălcare a convenției. Acesta consideră că suma respectivă este, în orice caz, excesivă în raport cu jurisprudența Curții în materie.²² Curtea reamintește că o hotărâre prin care se constată o încălcare implică pentru statul pârât obligația juridică, potrivit convenției, de a pune capăt încălcării și de a-i

elimina efectele. Dacă dreptul intern nu permite decât înlăturarea parțială a efectelor acestei încălcări, articolul 41 din convenție conferă Curții puterea de a acorda o reparație părții vătămate prin actul sau omisiunea în privința căreia a fost constatată o încălcare a convenției.

23. Printre elementele luate în considerare de Curte atunci când se pronunță în materie se numără prejudiciul material, și anume pierderile suportate efectiv ca efect direct al pretensei încălcări, și prejudiciul moral, și anume reparația stării de neliniște, a neplăcerilor și a incertitudinilor rezultate din această încălcare, precum și alte prejudicii morale (a se vedea, printre altele, *Ernestina Zullo împotriva Italiei*, nr. 64897/01, pct. 25, 10 noiembrie 2004).

24. În speță, în ceea ce privește stabilirea sumei pentru prejudiciul material, Curtea observă că reclamanta și Guvernul au prezentat, fiecare, o evaluare a apartamentelor în litigiu. Curtea subliniază, de asemenea, că din dosar reiese că reclamanta și V.R. erau coproprietarii apartamentelor, reclamanta fiind proprietara a jumătate din bunurile în cauză (a se vedea supra pct. 6). În măsura în care, din documentele și informațiile prezentate de către părți, nu reiese că reclamanta și V.R. au împărțit apartamentele în cauză, Curtea nu poate dispune restituirea integrală sau parțială de către Guvern, în favoarea reclamantei, a apartamentelor citate anterior.

25. Ținând seama de informațiile de care dispune cu privire la prețurile de pe piața imobiliară locală și pronunțându-se în echitate, Curtea apreciază că valoarea de piață actuală pentru partea reclamantei la apartamentele în litigiu se ridică la 200 000 EUR.

26. În ceea ce privește cererea reclamantei cu titlu de prejudiciu moral, Curtea consideră că evenimentele în cauză i-au cauzat acesteia neplăceri și incertitudini și că suma de 2 000 EUR reprezintă o reparație echitabilă a prejudiciului moral suferit.

B. Cheltuieli de judecată

27. Reclamanta solicită, de asemenea, 2 000 lei noi românești (RON) pentru cheltuielile de judecată suportate în fața Curții și prezintă o copie a contractului de asistență judiciară, precum și a chitanței de plată.

28. Guvernul nu contestă această rambursare.

29. În conformitate cu jurisprudența Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor de judecată decât în măsura în care se stabilește caracterul real, necesar și rezonabil al acestora. În speță, ținând seama de elementele de care dispune și de criteriile menționate anterior, Curtea consideră că este rezonabil să se acorde reclamantei suma de 550 EUR pentru onorariul avocatului.

C. Dobânzi moratorii

30. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;

2. *Hotărăște* că a fost încălcat articolul 1 din Protocolul nr. 1 la convenție;

3. *Hotărăște*:

a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantei, în termen de trei luni de la data

rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu articolul 44 § 2 din convenție, următoarele sume, care trebuie convertite în lei românești la rata de schimb aplicabilă la data plății:

i) 200 000 EUR (două sute mii euro) pentru prejudiciul material și 2 000 EUR (două mii euro) pentru prejudiciul moral, la care se va adăuga orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit,

ii) 550 EUR (cinci sute cincizeci euro), la care se va adăuga orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit reclamantei, pentru cheltuielile de judecată;

b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

4. *Respinge* cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 17 iunie 2008, în temeiul articolului 77 § 2 și 3 din regulament.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte